S S L C Model Examination 2022

SANSKRIT (SET 1)

TIME 1:30 hrs SCORE :40

निर्देशाः -

1. 20 निमेषाः समाश्वाससमयः । प्रश्नान् पठितुम् इच्छानुसारं चयितुम्, उत्तराणि क्रमीकर्तुं च अयं समयः उपयोक्तव्यः ।
2. प्रश्नस्य निर्देशान् सश्रद्धं पठित्वा अवगत्य च उत्तराणि लेखनीयानि ।
3. प्रश्नानाम् अङ्काः तत्र तत्र दत्ताः । उत्तरलेखनाय समयः अङ्काः च परिगणनीयाः ।
4. 1 - 24 प्रश्नेभ्यः परमतः 40 अङ्काः कल्पिताः ।

I . प्रश्नानां प्रत्येकम् एकैकः अङ्कः ।

भागः 1. (1 - 6) चतुर्णां समुचितम् उत्तरं कोष्ठकात् चित्वा लिखत । (4X1=4)

1. वृक्षायुर्वेदस्य कर्ता कः?

(चरकः , सुरपालः. वराहमिहिरः)

2 . लाभानाम् श्रेष्ठम् किम् ?

(श्रुतम्, आरोग्यम्, तुष्टिः)

3. सुराधिपः कः ?

(व्यासः, नागेन्द्रः, देवेन्द्रः)

4. सह शब्दयोगे का विभक्तिः ?

(द्वितीया, तृतीया, पञ्चमी)

5. सर्वदर्शनानां सारसंग्रहभूता का ?

(रामायणम् , भगवद्गीता , चरकसंहिता)

6. कति कलाः सन्ति ?

(चतुष्षष्टिः , चत्वारिंशत् , चतुरशीतिः)

भागः 2. (7- 9) प्रश्नानां प्रत्येकं एकैकः अङ्कः । **(3X1=3)**

7. प्रोफ. पि. सि. देवस्या महाभागेन विरचितं महाकाव्यम् किम् ?

(केरलोदयम्, विशाखविजयम्, क्रिस्तुभागवतम्)

8. पञ्चमहाकाव्येषु अन्यतमम् किम् ?

(रामायणम्, किरातार्जुनीयम्, मेघदूतम्)

9. अभिज्ञानशाकुन्तले कति अङ्काः सन्ति ?

(पञ्च , सप्त , नव)

II . प्रश्नानां प्रत्येकं द्वौ अङ्कौ । **(1X2=2)**

भागः 1.

10. उदाहरणानुसारं यदा - तदा उपयुज्य वाक्यं परिवर्तयत ।

उदा - जलोपप्लवः आयाति ।

जनाः कष्टम् अनुभवन्ति ।

यदा जलोपप्लवः आयाति **तदा** जनाः कष्टम् अनुभवन्ति ।

सः कारागारे बद्धः आसीत् ।

संस्कारसम्बन्धीनीः नूतनकृतीः संरचयत् ।

भागः 2. (11- 12) प्रश्नानां प्रत्येकं द्वौ अङ्कौ ।एकस्य उत्तरं लिखत ।(1X2=2)

11. सूचनानुसारं गद्यक्रमं लिखतु ।

न मुमोच लोचनजलानि
दयितजयमङ्गलैषिणी ।
यातमवनिमवसन्नभुजा-
न्न गलद्विवेद वलयं विलासिनी ।।

दयितजयमङ्गलैषिणी. . . . . लोचनजलानि. . . . . । अवसन्नभुजात्
. . . . वलयं अवनिं यातं. . . . . ।

12. दक्षिणहस्तेन कृतं भिक्षादानं वामहस्तः मा जानन्तु इत्याशययुक्तं श्लोकं चित्वा लिखतु ।

i. ददाति भिक्षां तु भवान् यदा तदा
न कारयेत्तूर्यनिनादमग्रतः ।
नृणां विलोकं स्तवनं च लिप्सवः
सभासु रथ्यासु च दाम्भिकाः यथा ।।

ii. भिक्षा त्वया दक्षिणहस्तदत्ता
मा ज्ञायतां वामकरेण ते सा ।
दानस्य चैवं निभृतं कृतस्य
पिता फलं दास्यति गुप्तदर्शी ।।

III. (13- 16) प्रश्नानां प्रत्येकं त्रयः अङ्काः । त्रयाणाम् उत्तरं लिखत । (3X3=9)

भागः 1.

13. i. उदाहरणानुसारं पदच्छेदं लिखत ।

तेनैव - तेन+ एव ।(एवं चेत्)
अनेनैव -

ii. उदाहरणानुसारं विग्रहं लिखत ।

राष्ट्रपिता - राष्ट्रस्य पिता । (एवं चेत्)
राष्ट्रपतिः -

iii. अधोदत्तवाक्यात् सम्बोधनापदं चित्वा लिखत ।

" भो वासव ! पुत्रस्य दैन्यं दृष्ट्वा अहं रोदिमि"

14. त्रयाणां औषधसस्यानां नामानि तेषां औषधगुणानि च लिखत ।

15. उदाहरणानुसारं पट्टिकां पूरयत ।

लट्	लङ्	लोट्
क्रीडति	....	क्रीडतु
....	अपृच्छत्	....
लिखति	....	लिखतु

16. अधोदत्तेषु शतृशानजन्तरूपाणि विविच्य लिखत ।

नुद्यमानः , रुदन् , पचमानः ,ताडयन् ,पचन्, वन्दमानः

भागः 2. प्रश्नानां प्रत्येकं त्रयः अङ्काः । **(1X3=3)**

17. अधोदत्तवाक्यात् क्त्वान्त- तुमुन्नन्त- ल्यबन्तरूपाणि विविच्य लिखत ।

कलोत्सवं द्रष्टुं समागताः वैदेशिकाः तत्र गत्वा कूटियाट्टं वीक्ष्य सन्तुष्टाः अभवन् ।

IV . (18- 20) प्रश्नानां प्रत्येकं चत्वारः अङ्काः ।प्रश्नेभ्यः द्वयोः उत्तरं लिखत ।

भागः 1. **(2X4=8)**

18. श्लोकं पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत ।

स हि जातु गुरोः कुले वसन्
सवयोभिः सह भैक्ष्यलिप्सया ।
भगवान् भवनं द्विजन्मनो
धनहीनस्य विवेश कस्यचित् ।।

i. कस्य भवनं विवेश ?

ii. कीदृशस्य द्विजन्मन: भवनं विवेश ?

iii. गृहम् इत्यर्थकं पदं श्लोकात् चित्वा लिखत ।

iv. अस्मिन् श्लोके क्रियापदं किम् ?

19. सूचनानुसारं जीवनचरितं लिखत ।

सूचना -

नाम	-	कुमारनाशान्
जननम्	-	१८७३ एप्रिल् १२ कायिक्करा
प्रवृत्तिमण्डलः	-	कविः, सामाजिकः, तत्वज्ञानि ।
कृतयः	-	नलिनी, चिन्ताविष्टयाय सीता, करुणा, प्ररोदनम् ।
मरणम्	-	१९२४ जनुवरि १६ पल्लना, नौकादुरन्तम् ।

20. यथोचितम् पट्टिकां पूरयत

कृतीनां नाम	विभागः	कर्ता
....	महाकाव्यं	माधवविद्यारण्यस्वामी
महाभारतम्	. . . .	व्यासः
सत्यशोधनम्	आत्मकथा	....
....	आयुर्वेदः	चरकः

भागः 2. (21- 22) प्रश्नानां प्रत्येकं चत्वारः अङ्काः ।प्रश्नेभ्यः एकस्य उत्तरं लिखत । **(1X4=4)**

21. पञ्चमहाकाव्यान्यधिकृत्य सूचनानुसारं टिप्पणीं लिखत ।

सूचना -

(आमुखम् - काव्यभेदः- प्रसिद्धाः भारतीयाः संस्कृतकवयः - पञ्चमहाकाव्यानि - तेषां कर्तारः - उपसंहारः)

22 . खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानां उत्तराणि लिखत ।

वाजश्रवसः सर्वस्वदक्षिणं विश्वजिन्नाम यागं चकार ।यागान्ते ऋत्विग्भ्यः दक्षिणारूपेण धेनूः प्रददौ ।ताः सर्वाः अपि अशक्तरोमन्थाः समाप्तदोहाः प्रजननशक्तिरहिताश्चासन् ।एवं कृते पितरि तस्य पुत्रः नचिकेताः सर्वं तत् ससूक्ष्मम् अपश्यत्। ततः पितरमुपेत्य नचिकेताः पप्रच्छ - ' मां कस्मै ददाति ?'' इति।पुत्रस्य वचनं शृण्वन् पिता किमपि न प्रत्यवदत् ।

i. कः यागं चकार ?

ii. धेनूः कीदृशाः आसन् ?

iii. नचिकेताः किं पप्रच्छ ?

iv. खण्डिकांत् एकं ल्यबम्तमव्ययपदं चिव्वा लिखत ?

V. (23- 24) प्रश्नानां प्रत्येकं पञ्च अङ्काः।प्रश्नेभ्यः एकस्य उत्तरं लिखत

(1X5=5)

23. प्रादेशिकभाषायां विवर्तयत ।

विजयनगरवासिनः श्रीमाधवविद्यारण्यस्वामिनः महाकाव्यं भवति शङ्करदिग्विजयम् । षोडशसर्गात्मकेऽस्मिन् काव्ये श्रीशङ्कराचार्यस्य सम्पूर्णं चरितं वर्णितमस्ति । शिवगुरोः आर्याम्बायाः च पुत्रः श्रीशङ्करः केरलेषु पूर्णानदीसमीपे कालटिग्रामे अजायत । अद्वैतवेदान्तप्रचारकोऽयं तदर्थं भारतस्य चतसृषु दिक्षु चत्वारि मठानि स्थापितवान् ।भारते सर्वत्र पर्यटन् अनेकान् पण्डितान् वादे विजित्य सः काश्मीरेषु सर्वज्ञपीठम् आरुरोह ।

24. क्रिस्तोः चरितमवलम्ब्य संस्कृतभाषया विरचितं प्रथमं केरलीयं महाकाव्यं भवति क्रिस्तुभागवतम्। महाकाव्यलक्षणे यदुक्तं तद् क्रिस्तुभागवतस्य विषयेऽपि अन्वर्थं भवति।अत्र कथा न केवलं भारतीये इतिहासे अपितु विश्वे सर्वत्र आद्रियमाणे इतिहासे अन्तर्भवति ।अन्यानि महाकाव्यलक्षणानि सर्वाणि क्रिस्तुभागवतेऽपि घटन्ते ।अत एव क्रिस्तुभागवतं तत्कर्तारं प्रोफ. पी. सी. देवस्यामहाशयं च सर्वकाराः बहुभिः पुरस्कारैः बह्वमन्यन्त ।